

ОПЕРАТИВНА ІНФОРМАЦІЯ (за інтернет-ресурсами)

03.07.2026

Зміст:

(Натисніть на заголовок для переходу на текст)

Загальні питання

[Хто з медійників та культурних діячів постраждав через атаку на Київ другого липня](#)

Вшанування пам'яті

[Пластун, майданівець, історик і воїн: у Києві вшанували пам'ять Романа Орищенко в роковини загибелі. – Марія Дроб'язко](#)

Медіа

[Коли медіа стають частиною оборони. – Галина Петренко](#)

[Суд ЄС підтвердив заборону трансляції Russia Today на безкоштовних сайтах. – Марія Патока, Валерія Пашко](#)

[Суд ЄС виніс рішення щодо розповсюдження контенту російської телекомпанії RT. – Олена Абрамович](#)

Мовні питання

[Найбільше – на Сході: скільки українців вдома зазвичай розмовляють російською. – Анна Коваленко](#)

[Швеція офіційно перейшла на українську транслітерацію назв міст замість російської. – Микита Кишиневський](#)

[Одна з найстаріших міжнародних організацій Європи повністю відмовилася від російської мови. – Микита Кишиневський](#)

Регіональна культурна політика, культурно-мистецькі ініціативи громад

[Відділ охорони культурної спадщини Луцька співпрацюватиме з ВНУ імені Лесі Українки. – Анна Карпюк](#)

Фестивалі

[Пивоваров не виступить на Світязі: що буде з квитками та чому не повернуть кошти. – Віта Шепеля](#)

[Артем Пивоваров, виступ якого скасували на Світязь Фесті, таки поверне кошти за квитки. – Віта Шепеля](#)

Театр

Шлях, що веде. – Дар'я Абамусова

Продавці майбутнього: як вивести дітей на сцену і не перетворити їх на пропаганду? – Ольга Марусин

Музика

Життєва пантоміма: як «Мертвий півень» та Юрій Андрухович записали «Прощальну пісеньку блазня». – Віктор Дяченко

Візуальні мистецтва

На URC 2026 у Гданську представили скульптури CHIAOZZA, присвячені творчості Марії Примаченко. – Катерина Ношкалюк

Біля Батьківщини-Матері відкрили виставку про Статую Свободи. Організатори говорять про «альянс двох символів». – Дарина Коломієць

У просторі «Уява» відкриється виставка «Об берег». – Олексій Содома

У Вільнюсі відбулась виставка фотографа «Суспільне Одеса» Бориса Бухмана «Одеса між війною та світом». – Оксана Наумова

Література. Книговидання

Камені мовчать, але пам'ятають усе. Літературний фестиваль PORT оголосив дати та фокус-тему 2026 року. – Катерина Ношкалюк

Внаслідок російської атаки знищено центральний склад видавництва BookChef та 800 тисяч книжок. – Оксана Наумова

Видавництво BookChef повідомило про втрату 800 тисяч книг через російську атаку на Київ. – Поліна Горлач

800 тисяч книжок видавництва BookChef знищені через російський обстріл

росіяни пошкодили друкарню, де друкують підручники для видавництва «Ранок»: які книжки постраждали. – Поліна Горлач

Український ПЕН оголосив нову хвилю Норвезької програми стипендій для українських письменників та письменниць. – Оксана Наумова

Зраджений поляками, проклятий росіянами, відомий у Європі: факти про гетьмана Мазепу. – Наталія Лебідь

Музейна справа

Музей Ханенків попередив про ризик повернення евакуйованих експонатів в Україну: що сталося. – Поліна Горлач

Українські музейники закликають ВР подовжити граничний термін перебування музейних творів за кордоном. – Ксенія Білаш

У музеї історії міста впроваджуються в роботу провідні міжнародні стандарти. – Юлія Дон

В Одесі відкрилася виставка «Незламній Херсонщині – незламний музей». – Микола Шмигін

Охорона культурної спадщини. Нематеріальна культурна спадщина
Унаслідок російського обстрілу постраждав історичний будинок Зекцера на бульварі Шевченка. – Поліна Горлач

Мистецтво виготовлення пір'яного вінка з Прикарпаття внесли до переліку нематеріальної культурної спадщини. – Наталія Фанок

Мистецтво сокальської кераміки, відоме з XV століття, внесли до переліку культурної спадщини. – Микита Кишиневський

Культура національних меншин. Закордонні українці
У Парижі вшанували пам'ять видатного українського оперного співака та захисника Василя Сліпака. – Юлія Дон

Понад 50 британських депутатів закликають уряд заборонити трансляцію мультфільму «Маша і Ведмідь». – Поліна Горлач

Міжнародну Букерівську премію перейменують на честь підприємця російського походження Бухмана. – Поліна Горлач

Міжнародну Букерівську премію перейменують через російське фінансування, а журі 2027 року очолить Кеті Кітамура. – Катерина Кадакова

Уперше за 70 років: Дон Кіхот повертається на екрани

Warner Bros. екранізує історію про Сиреноголового після успіху «Backrooms»: що відомо про майбутній фільм. – Поліна Горлач

З Метрополітен-музею вилучили артефакти на понад 95 мільйонів доларів. – Серафіма Мельничук

Загальні питання

Хто з медійників та культурних діячів постраждав через атаку на Київ другого липня

Через російську атаку на Київ пошкоджені або зруйновані будинки та квартири заступниці директора з культурних проєктів і комунікацій Київського культурного кластеру, директорки кінотеатру «Ліра», дослідниці книговидавання Ірини Плехової, режисера і сценариста Олега Чорного, режисерки Ірини Цілик, а також програмного директора ГО «Детектор медіа» та члена наглядової ради «Суспільного мовлення» Вадима Міського. Докладніше:

<https://chytomo.com/khto-z-medijnykiv-ta-kulturnykh-diiachiv-postrazhdav-cherez-ataku-na-kyiv-druhoho-lypnia/>

Вшанування пам'яті

Пластун, майданівець, історик і воїн: у Києві вшанували пам'ять Романа Орищенко в роковини загибелі. – Марія Дроб'язко

У Національному музеї Революції Гідності в Києві відбувся вечір пам'яті пластуна, майданівця, історика та захисника України Романа Орищенко – рівно рік тому, 2 липня 2025 року, він загинув унаслідок російського авіаудару. Докладніше:

<https://espreso.tv/suspilstvo-plastun-maydanivets-istorik-i-voin-u-kyevi-vshanuvati-pamyat-romana-orishchenka-v-rokovini-zagibeli>

Медіа

Коли медіа стають частиною оборони. – Галина Петренко

«Цього року на Ukraine Recovery Conference уперше з'явилася окрема панель, присвячена медіа. Сам по собі цей факт безумовно позитивний. Але поміркуймо: чи справді добре, що ця панель опинилася саме у вимірі „Безпека та оборона”? З багатьох європейських столиць, які традиційно надають донорське фінансування, дедалі дужче віє вітер перенаправлення коштів із підтримки громадянського суспільства та медіа на оборону. У таких умовах виникає природна спокуса вдатися до рефреймінгу: довести, що медіа – це теж частина оборони, а отже вони мають залишатися серед пріоритетів фінансової підтримки. На перший погляд це здається стратегічно правильним і навіть дотепним рішенням. Але чи не закладаємо ми таким чином пастку самі собі?... Але війна не триватиме вічно. Що станеться після її завершення? Чи довірятиме суспільство медіа, якщо вони закріпляться в його свідомості як частина сектору безпеки? І до речі, що привнесуть у журналістику ті пресофіцери, які вирішать до неї повернутися? Іншими словами, рішення включити медіа до секції „Безпека та оборона” – це не лише питання програми конференції. Це сигнал про певне „вікно Овертона”, як ми трансформуємо уявлення про роль журналістики під час війни. Рішення включити медійну панель Ukraine Recovery Conference до виміру „Безпека та оборона” ставить важливі питання не стільки про сьогодні, скільки про післявоєнне майбутнє журналістики...». Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/250931/2026-07-02-koly-media-stayut-chastynoyu-oborony/>

Суд ЄС підтвердив заборону трансляції Russia Today на безкоштовних сайтах. – Марія Патока, Валерія Пашко

Суд Європейського Союзу підтвердив, що заборона на трансляцію контенту телеканалу Russia Today поширюється також на вебсайти з відкритим безкоштовним доступом. Суд Європейського Союзу постановив, що заборона на трансляцію контенту телеканалу Russia Today поширюється незалежно від того, чи має діяльність комерційний характер. Поняття «оператор» охоплює будь-яку особу, яка прямо або опосередковано робить заборонений контент доступним, навіть якщо це відбувається у межах некомерційної діяльності чи на сайті, що фінансується добровільними внесками. Суд також уточнив, що класифікація не залежить від тривалості чи масштабу трансляції, і наголосив, що лише таке тлумачення дозволяє ефективно запобігати поширенню російської пропаганди та захищати громадський порядок і безпеку в ЄС. Докладніше:

<https://suspilne.media/1345546-sud-es-pidтверdiv-zaboronu-translacii-russia-today-na-bezkostovnih-sajtah/>

Суд ЄС виніс рішення щодо розповсюдження контенту російської телекомпанії RT. – Олена Абрамович

Суд Європейського Союзу постановив, що заборона на поширення контенту російського державного телеканалу RT (Russia Today), запроваджена після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну, поширюється також на безкоштовні вебсайти, які не отримують прибутку від своєї діяльності. Докладніше:

<https://www.radiosvoboda.org/a/news-sud-es-rishennia-shchodo-poshyrennia-kontentu-rt/33794594.html>

Мовні питання

Найбільше – на Сході: скільки українців вдома зазвичай розмовляють російською. – Анна Коваленко

62% українців зазвичай розмовляють вдома лише державною мовою. При цьому орієнтовно кожен четвертий (28%) в побуті також послуговується російською. Загалом лише 8% людей обирають у повсякденному спілкуванні мову країни-окупанта, показують результати всеукраїнського опитування Rating Group. Дослідження показало, що учасники здебільшого надають перевагу українській як мові, якою розмовляють вдома. Другим за популярністю був варіант поєднання її з російською. Ще менше українців використовують виключно державну мову рф, а 2% – ще іншу. Водночас опитування продемонструвало значні відмінності, залежно від регіону, де проживають учасники. Традиційно більше українськомовних у побуті людей (88%) на Заході країни, де лише 8% поєднують державну з російською, а 6% опитаних – послуговуються лише останньою. Дещо менш популярна українська

в центральних областях. Державною вдома там розмовляють 64% опитаних, російською – 6%, а обидвома мовами послуговується кожен четвертий (29%). На Півдні найбільша частка опитаних (43%) у спілкуванні з рідними поєднують українську та російську мови. Лише державну для цього обирають 38% респондентів, а мову країни-окупанта – 17%. Більше половини учасників дослідження (55%) зі Сходу України одночасно послуговуються і державною, і російською мовою. Другим за популярністю варіантом там є російська (23%), а третім – виключно українська (22%). Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/society/skilki-ukrajinciv-rozmovlyayut-derzhavnoyu-vdoma-opituvannya-315957/>

Швеція офіційно перейшла на українську транслітерацію назв міст замість російської. – Микита Кишиневський

Швеція офіційно змінила написання українських географічних назв у своєму урядовому документообігу. Відтепер шведські дипломати використовуватимуть виключно українську транслітерацію. Докладніше:

<https://shotam.info/shvetsiia-ofitsiyno-pereyshla-na-ukrainsku-transliteratsiiu-nazv-mist-zamist-rosiyskoi/>

Одна з найстаріших міжнародних організацій Європи повністю відмовилася від російської мови. – Микита Кишиневський

З 1 липня 2026 року Дунайська Комісія повністю припинила використання російської мови у своєму документообігу та внутрішній комунікації Секретаріату. Докладніше:

<https://shotam.info/odna-z-naystarishykh-mizhnarodnykh-orhanizatsiy-evropy-povnistiu-vidmovylasia-vid-rosiyskoi-movy/>

Регіональна культурна політика, культурно-мистецькі ініціативи громад

Відділ охорони культурної спадщини Луцька співпрацюватиме з ВНУ імені Лесі Українки. – Анна Карпюк

У Луцьку відділ охорони культурної спадщини міської ради уклав договір про співпрацю з Волинським національним університетом імені Лесі Українки. Партнерство передбачає розвиток культурної політики, міжкультурної взаємодії та практичну підготовку студентів. Сторони домовилися про проведення спільних культурно-мистецьких, наукових і просвітницьких заходів. Докладніше:

<https://lutsk.rayon.in.ua/news/1083877-viddil-oxoroni-kulturnoyi-spadshhini-lucka-spiivpraciuvatime-z-vnu-imeni-lesi-ukrayinki>

Фестивалі

Пивоваров не виступить на Світязі: що буде з квитками та чому не повернуть кошти. – Віта Шепеля

Навколо благодійного «Світязь Фесту», який має відбутися на Шацьких озерах, спалахнув гучний скандал. Співорганізатор заходу Петро Нестерук

емоційно прокоментував заяву команди відомого співака Артема Пивоварова про скасування концерту, який планувався на Світязі вже цієї суботи, 4 липня. Докладніше про причину непорозуміння між організаторами фесту та представниками Пивоварова:

<https://shatsk.rayon.in.ua/news/1083976-pivovarov-ne-vistupit-na-svitiazishho-bude-z-kvitkami-ta-comu-ne-povernut-kosti>

Артем Пивоваров, виступ якого скасували на Світязь Фесті, таки поверне кошти за квитки. – Віта Шепеля

Компанія Magic Vox Association, яка займається концертами Артема Пивоварова, після розголосу і масового обурення людей відредагувала повідомлення в інстаграмі, де йшлося про скасування концерту. Докладніше:

<https://shatsk.rayon.in.ua/news/1084196-artem-pivovarov-vistup-iakogo-skasovali-na-svitiaz-festi-taki-poverne-kosti-za-kvitki>

Театр

Шлях, що веде. – Дар'я Абамусова

15–21 червня в Івано-Франківську пройшов перший міжнародний мистецький фестиваль «Віадук», організований Драмтеатром. У межах програми – театральні постановки, перформанси, музичні концерти, кінопокази, відкриті дискусії, презентації та навіть одну екскурсію містом. Слоган фестивалю: «Віадук – це шлях, що веде до народження нової сили, де культури зустрічаються, мистецтво говорить та твориться поліфонія сенсів». Театрознавиця Дар'я Абамусова розповідає про фестиваль і розмірковує, куди цей шлях може нас привести. Докладніше:

<https://postimpreza.org/texts/shliakh-shcho-vede>

Продавці майбутнього: як вивести дітей на сцену і не перетворити їх на пропаганду? – Ольга Марусин

У червні перформерка Марія Бакало представила у Києві та Львові виставу «Знову і знову та як це завершиться», присвячену роздумам про ядерне розбросення України і не одне покоління дітей, позбавлених майбутнього. Через сучасний танець, концептуальні елементи та роботу з відео авторка міркує про ідентичність українців на світанку незалежності. Художниця та критикиня Ольга Марусин відвідала київську виставу та аналізує те, як Марії Бакало вдалося уникнути інструменталізації дітей та як це типово працює в пропаганді. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/performans-mariji-bakalo-znovu-i-znovu-tanec-pro-ditey-viynu-i-maybutnye-315974/>

Музика

Життєва пантоміма: як «Мертвий півень» та Юрій Андрухович записали «Прощальну пісеньку блазня». – Віктор Дяченко

Гурт «Мертвий півень» та Юрій Андрухович представили музичну інтерпретацію «Прощальної пісеньки блазня» з комедії Вільяма Шекспіра

«Дванадцята ніч». Основою композиції став сучасний український переклад Андруховича, а нова робота поєднала шекспірівську драматургію та рокове звучання гурту. Про новий сингл, сучасне прочитання класики та місце мистецтва в епоху алгоритмів і стримінгів, чи варто сьогодні артистам озиратися на тренди й соцмережі, які пісні гурту популярні в тіктоці та чи отримає «прощальна пісенька блазня» відеокліп – про все це розповідав фронтмен гурту «Мертвий півень» Юрій Рокецький. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1344828-zitteva-pantomima-ak-mertvij-piven-ta-urij-andruhovic-zapisali-prosalnu-pisenku-blazna/>

Візуальні мистецтва

На URC 2026 у Гданську представили скульптури CHIAOZZA, присвячені творчості Марії Примаченко. – Катерина Ношкалюк

У Гданську представили пневматичні скульптури мистецького дуету CHIAOZZA, присвячені творчості Марії Примаченко, – птаха, синього звіра та жовтого звіра. Інсталяцію можна було побачити біля входу в один із головних культурних майданчиків міста – Європейський центр солідарності: вона стала частиною великої міжнародної розмови про відновлення України. Її представили на запрошення Міністерства культури України у межах Ukraine Recovery Conference 2026. Дует CHIAOZZA створив скульптури у 2025 році на запрошення ГО Ukraine WOW у партнерстві з Prymachenko Family Foundation, а їх презентація на URC у Гданську стала можливою завдяки підтримці Bolt. Біля інсталяції розміщений QR-код з аудіогідом про Марію Примаченко. Українською його озвучила праонука художниці Анастасія Примаченко, а англійською – мистецький дует CHIAOZZA. На URC 2026 Міністерство культури поєднало мистецьку присутність Марії Примаченко з презентацією проекту Українського фонду культурної спадщини – відновлення Іванківського історико-краєзнавчого музею, де зберігалися роботи Марії Примаченко. Докладніше:

<https://kultura.rayon.in.ua/news/1084099-na-urc-2026-u-gdansku-predstavili-skulpturi-chiaozza-prisviaceni-tvorcosti-mariyi-primacenko>

Біля Батьківщини-Матері відкрили виставку про Статую Свободи. Організатори говорять про «альянс двох символів». – Дарина Коломієць

Біля підніжжя монумента Батьківщині-Матері в Києві відкрили фотовиставку «Об'єднані свободою», присвячену Статуї Свободи – одному з головних символів Сполучених Штатів Америки. Експозицію організували спільно Національний музей історії України у Другій світовій війні та посольство США в Україні. Докладніше:

<https://www.radiosvoboda.org/a/news-vystavka-pro-statuju-svobody-kyiv/33794954.html>

У просторі «Уява» відкриється виставка «Об берег». – Олексій Содома

Присвячена маріупольським тетраподам (масивні залізобетонні блоки, які використовують для берегоукріплення та будівництва хвилерізів). Центральним

образом виставки «Об берег» є маріупольський тетрапод – виставка пропонує розглянути цей образ як надувний і крихкий символ, що змушує замислитися над значенням відчуття безпеки. Відкриття виставки проводитиме Неллі Мінасова – мисткиня, яка працює з темами адаптації, пам'яті та переміщення. Докладніше:

<https://lyuk.media/news/against-the-shore/>

У Вільнюсі відбулась виставка фотографа «Суспільне Одеса» Бориса Бухмана «Одеса між війною та світом». – Оксана Наумова

В експозиції представлені світлини, що відображають життя Одеси в умовах щоденних російських атак під час повномасштабної війни. Борис Бухман у своїх роботах показує місто, яке прагне зберегти звичний ритм, попри повітряні тривоги і влучання російських ракет, людей, які живуть і намагаються працювати, захисників, які боронять Україну. Докладніше:

<https://stv.detector.media/suspilna-korporatsiya/read/9428/2026-07-02-u-vilnyusi-vidbulas-vystavka-fotografa-suspilne-odesa-borysa-bukhmana-odesa-mizh-viynoyu-ta-svitom/>

Література. Книговидання

Камені мовчать, але пам'ятають усе. Літературний фестиваль PORT оголосив дати та фокус-тему 2026 року. – Катерина Ношкалюк

В Одесі вдруге відбудеться літературний фестиваль PORT, який об'єднає авторів, читачів і культурні інституції навколо сучасної української літератури та ширших культурних процесів. Фестиваль прохочитиме 5–6 вересня. Фокус-тема фестивалю 2026 року – про те, що залишається після хвиль часу, історії, втрат і змін. Докладніше:

<https://kultura.rayon.in.ua/news/1083999-kameni-movcat-ale-pamiataiut-use-literurnii-festival-port-ogolosiv-dati-ta-fokus-temu-2026-roku>

Внаслідок російської атаки знищено центральний склад видавництва BookChef та 800 тисяч книжок. – Оксана Наумова

2 липня було зруйновано центральний склад логістичного партнера видавництва BookChef – компанії Denka Logistics, де зберігалися книжки. Внаслідок російської атаки знищено центральний склад видавництва BookChef та 800 тисяч книжок. За інформацією видавництва, внаслідок удару було втрачено приблизно 800 тисяч примірників книжок. У BookChef наголошують, що це не лише наклади, а й результат багаторічної праці авторів, перекладачів, редакторів, ілюстраторів, дизайнерів, друкарів, менеджерів і логістів. Водночас у компанії повідомили, що найголовніше – всі працівники залишилися живими.

<https://detector.media/infospace/article/250950/2026-07-02-vnaslidok-rosiyskoi-ataky-znyshcheno-tsentralnyy-sklad-vydavnytstva-bookchef-ta-800-tysyach-knyzhok/>

Видавництво BookChef повідомило про втрату 800 тисяч книг через російську атаку на Київ. – Поліна Горлач

Через втрату складу видавництво тимчасово призупиняє всі акції зі своїми магазинами-партнерами до стабілізації кількості додруків. Також компанія тимчасово не зможе приймати, обробляти та відправляти замовлення у звичному режимі. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1345652-vidavnictvo-bookchef-povidomilo-pro-vtratu-800-tisac-knig-cerez-rosijsku-ataku-na-kiiv/>

800 тисяч книжок видавництва BookChef знищені через російський обстріл

Докладніше:

<https://chytomo.com/800-tysiach-knyzhok-vydavnytstva-bookchef-znyshchenicherez-rosijskyj-obstril/>

росіяни пошкодили друкарню, де друкують підручники для видавництва «Ранок»: які книжки постраждали. – Поліна Горлач

Унаслідок російської атаки на Київ у ніч на 2 липня постраждала друкарня «Мегаполіграф» – один із підрядників видавництва «Ранок», де нині друкують підручники до нового навчального року. Працівники нічної зміни не постраждали, оскільки ударну хвилю стримали внутрішні перегородки будівлі. Унаслідок атаки пошкоджено виробниче обладнання, папір, поліграфічні напівфабрикати, а також щойно надруковані підручники з історії України та технологій.

<https://suspilne.media/culture/1345824-rosiani-poskodili-drukarnu-de-drukuut-pidrucniki-dla-vidavnictva-ranok-aki-knizki-postrazdali/>

Український ПЕН оголосив нову хвилю Норвезької програми стипендій для українських письменників та письменниць. – Оксана Наумова

Норвезька асоціація авторів і перекладачів нефікшн-літератури, Норвезький Гельсінський комітет, Норвезька спілка письменників та Український ПЕН у рамках The Nansen Support Programme for Ukraine за підтримки уряду Норвегії запускає третю хвилю стипендій для українських письменників і письменниць. У межах програми 2026 року буде надано 23 стипендії в розмірі 5000 євро кожна. Метою ініціативи є підтримка створення нових книжок українських авторів, які осмислюють досвід війни, переосмислюють українську культуру в європейському та світовому контексті, сприяють кращому розумінню української культури в Україні та за її межами, а також висвітлюють розмаїття українського досвіду. До участі запрошують авторів, які працюють у жанрах нефікшн, художньої, дитячої та підліткової літератури. Подати заявку можуть як досвідчені письменники, так і дебютанти, які ще не видали книжок, але мають публікації в медіа. Участь також можуть взяти українські автори, які нині проживають за кордоном, якщо вони продовжують працювати для української аудиторії. Прийом заявок триватиме до 31 серпня. Переможців оголосять 30 жовтня. Окрім фінансової підтримки в

розмірі 5 тисяч євро деякі стипендіати матимуть можливість презентувати свої книжкові проекти в Норвегії. Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/250953/2026-07-02-ukrainskyy-pen-ogolosyv-novu-khvylyu-norvezkoi-programy-stypendiy-dlya-ukrainskykh-pysmennykiv-ta-pysmennyts/>

Зраджений поляками, проклятий росіянами, відомий у Європі: факти про гетьмана Мазепу. – Наталія Лебідь

Є промовистий факт про Мазепу, з ним самим не пов'язаний. Розроблений у 1916 році головний убір Українських січових стрільців був названий «мазепинкою». Його форма з клиноподібним розрізом спереду відсилала до козацьких шапок XVII століття. У 1971 році дисидент Михайло Горинь перешив свою табірну шапку на мазепинку. І це було неабияким викликом радянській каральній системі. А у 2015-му Міноборони України затвердило мазепинку як польовий кашкет ЗСУ. Але чому саме мазепинка та Мазепа? Чому в ряду «Мазепа – Петлюра – Бандера», де всіх трьох діячів палко ненавидів СРСР, а згодом росія – першим стоїть ім'я Мазепи? Іван Мазепа був першим діячем домодерної епохи, який щиро прагнув незалежності України – пояснює в інтерв'ю «Лівому берегу» російська історикиня польського походження Тетяна Таїрова-Яковлева, авторка кількох монографій про українську Гетьманщину, одна з яких присвячена Мазепі. Таїрова-Яковлева давно не живе у путінській росії. Вона симпатизує Україні і відкрито засуджує розв'язану росією війну. До 2022 року дослідниця працювала в російських архівах, а нині працює в європейських і робить там відкриття. Каже, що тепер може по-новому розповісти про стосунки Мазепи з поляками. І обіцяє: все це буде у новій редакції її книжки «Іван Мазепа». Перше видання вийшло українською в 2018 році; друге, доповнене, побачить світ за пару місяців. Докладніше:

https://lb.ua/culture/2026/07/03/749020_zradzheniy_polyakami_proklyatiy.html

Музейна справа

Музей Ханенків попередив про ризик повернення евакуйованих експонатів в Україну: що сталося. – Поліна Горлач

Директорка Музею Ханенків Юлія Ваганова заявила, що невдовзі спливають терміни законного перебування українських музейних предметів за кордоном. Однак Верховна Рада досі не розглянула законопроекти № 14391 та № 15331, які, за її словами, містять норми щодо збереження та евакуації культурної спадщини під час воєнного стану. Тому частину експонатів, можливо, доведеться повернути в Україну – попри постійні російські обстріли. За її словами, окремі держави вже внесли зміни до власного законодавства, щоб українські музейні предмети могли довше залишатися на їхній території, однак відповідні зміни в Україні досі не ухвалені. Які зміни необхідно внести в українське законодавство та в чому суть законопроектів – докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1345730-muzej-hanenkiv-poperediv-pro-rizik-povernenna-evakujuvanih-eksponativ-v-ukrainu-so-stalosa/>

Українські музейники закликають ВР подовжити граничний термін перебування музейних творів за кордоном. – Ксенія Білаш

Якщо цього не станеться найближчим часом, евакуйовані шедеври невдовзі доведеться повертати під обстріли. Очільники українських музеїв говорять про нагальну необхідність внести до закону зміни, які дозволять зняти часові обмеження на перебування музейних творів за кордоном та полегшать їх транспортування під час воєнного стану (законопроект 14391 від 22.01.2026). За чинними обмеженнями, строк тимчасового вивезення музейних предметів за кордон не може перевищувати чотири роки. Відповідно, об'єкти, вивезені у 2022-2023 роках, слід повернути в Україну у 2026-2027 роках. Запропоновані зміни передбачають можливість подовжити цей строк на весь час воєнного стану. Також у змінах йдеться про скасування страховки на музейні предмети під час транспортування територією України під час воєнного стану, за умови, що їх супроводжують правоохоронці. Докладніше:

https://lb.ua/culture/2026/07/02/749064_ukrayinski_muzeyniki_zaklikayut.htm
1

У музеї історії міста впроваджуються в роботу провідні міжнародні стандарти. – Юлія Дон

Сьогодні критично важливо, щоб усі відомості про музейні експонати були чітко узгодженими, стандартизованими, формалізованими та машинозчитними. Лише такий підхід дозволяє повноцінно й ефективно інтегрувати ці дані для багаторазового використання у глобальному цифровому середовищі. Саме розв'язанню цих стратегічних завдань і був присвячений дводенний практичний тренінг під назвою «Робота з тезаурусами та організація знань», що проходив 25–26 червня у столиці України. Організація та проведення цього практичного інтенсиву стали можливими завдяки спільним зусиллям таких авторитетних інституцій, як HeMo: Ukrainian Heritage Monitoring Lab (Лабораторія моніторингу української спадщини) та Громадська організація «Український центр розвитку музейної справи». Докладніше:

<https://ktoday.com.ua/98042/u-muzeyi-istoriyi-mista-vprovadzhuyutsya-v-robotu-providni-mizhnarodni-standarty/>

В Одесі відкрилася виставка «Незламній Херсонщині – незламний музей». – Микола Шмигін

Першого липня в Одеському історико-краєзнавчому музеї відкрилася виставка «Незламній Херсонщині – незламний музей». Докладніше:

<https://history.rayon.in.ua/news/1084091-v-odesi-vidkrilasja-vistavka-nezlamnii-xersonshhni-nezlamnii-muzei>

Охорона культурної спадщини. Нематеріальна культурна спадщина

Унаслідок російського обстрілу постраждав історичний будинок Зекцера

на бульварі Шевченка. – Поліна Горlach

Під час атаки росії на Київ у ніч на 2 липня постраждав історичний будинок на бульварі Шевченка, зведений архітектором Йосипом Зекцером. Тут нині розташований готель CityHotel Residence. Будівля є пам'яткою київської архітектури початку XX століття. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1345360-unaslidok-rosijskogo-obstrilu-postrazdav-istoricnij-budinok-zekcnera-na-bulvari-sevcenka/>

Мистецтво виготовлення пір'яного вінка з Прикарпаття внесли до переліку нематеріальної культурної спадщини. – Наталія Фанок

Мистецтво виготовлення традиційного пір'яного вінка у прикарпатському селі Великий Ключів Нижньовербізької сільської ради офіційно внесли до Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України. Докладніше:

<https://zahid.espreso.tv/novyny-prykarpatya-mistetstvo-vigotovlennya-piryanogo-vinka-z-prikarpatya-vnesli-do-pereliku-nematerialnoi-kulturnoi-spadshchini>

Мистецтво сокальської кераміки, відоме з XV століття, внесли до переліку культурної спадщини. – Микита Кишиневський

Міністерство культури додало мистецтво створення сокальської кераміки до Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини. Відтепер місцеві громади мають дотримуватися спеціальних рекомендацій для збереження цього унікального ремесла. Докладніше:

<https://shotam.info/mystetstvo-sokalskoi-keramiky-vidome-z-xv-stolittia-vnesly-do-pereliku-kulturnoi-spadshchyny/>

Культура національних меншин. Закордонні українці

У Парижі вшанували пам'ять видатного українського оперного співака та захисника Василя Сліпака. – Юлія Дон

В Українському культурному центрі у Франції пройшов мистецький захід, присвячений пам'яті Василя Сліпака – відомого українського оперного виконавця. Докладніше:

<https://ktoday.com.ua/97939/u-paryzhi-vshanuvaly-pam%e2%80%99yat-vydatnogo-ukrayinskogo-opernogo-spivaka-ta-zahysnyka-vasylya-slipaka/>

Понад 50 британських депутатів закликають уряд заборонити трансляцію мультфільму «Маша і Ведмідь». – Поліна Горlach

Британські депутати закликали уряд розглянути можливість припинення трансляції російського мультсеріалу «Маша і Ведмідь» у Великій Британії. Вони заявили, що той є прикладом російської м'якої сили та містить елементи пропаганди. Відповідний лист до міністерки культури Лізи Нанді підписали понад 50 парламентарів із шести політичних партій. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1345878-ponad-50-britanskih-deputativ-zaklikaut-urad-zaboroniti-translaciю-multfilmu-masa-i-vedmid/>

Міжнародну Букерівську премію перейменують на честь підприємця російського походження Бухмана. – Поліна Горлач

Міжнародна Букерівська премія змінить назву на Bukhman International Booker Prize. Таке рішення ухвалили після того, як благодійний фонд Bukhman Philanthropies, заснований британським підприємцем російського походження Дмитром Бухманом та його дружиною Дарією, взяв на себе зобов'язання фінансувати премію протягом наступних десяти років. Про нове партнерство оголосив Фонд Букерівської премії під час представлення журі 2027 року. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1345534-miznarodnu-bukerivsku-premiu-perejmenuut-na-cest-pidpriemca-rosijskogo-pohodzenna-buhmana/>

Міжнародну Букерівську премію перейменують через російське фінансування, а журі 2027 року очолить Кеті Кітамура. – Катерина Кадакова

Міжнародна Букерівська премія оголосила склад журі 2027 року, яке очолить американська письменниця та мистецтвознавиця Кеті Кітамура. Водночас упродовж наступного десятиліття премію проводитимуть під новою назвою – після укладення угоди з фондом Bukhman Philanthropies, заснованим урожденцем росії, мільярдером Дмитром Бухманом та його дружиною Дарією, які нині є громадянами Великої Британії. На сайті премії, «на знак визнання» вона називатиметься Міжнародною Букерівською премією Бухмана. Докладніше:

<https://divoche.media/2026/07/02/miznarodna-bukerivska-premiia-zminyt-nazvu-cherez-finansuvannia-rosiyskykh-miliarderiv-zhuri-2027-roku-ocholyt-keiti-kitamura/>

Уперше за 70 років: Дон Кіхот повертається на екрани

Екранізацію американського кінематографіста Орсона Веллса книжки «Дон Кіхота» продовжать через майже 40 років переви. Роботу розпочав американський кінематографіст Орсон Веллс ще 70 років тому. У новому проєкті використаються 30 годин відзнятого матеріалу з архівів Франції, Іспанії, Італії. На це дала дозвіл Оя Кодар, партнерка та співавторка американського кінематографіста Орсона Велла, разом з Мюнхенським музеєм кіно. Докладніше:

<https://chytomo.com/upershe-za-70-rokiv-don-kikhot-povertaietsia-na-ekrany/>

Warner Bros. екранізує історію про Сиреноголового після успіху «Backrooms»: що відомо про майбутній фільм. – Поліна Горлач

Після касового успіху горору «Backrooms: Залаштунки» компанія Warner Bros. придбала права на екранізацію Siren Head («Сиреноголового») – вірусного персонажа, створеного канадським художником Тревором Гендерсоном у 2018

році. Режисерами майбутньої стрічки стануть Браян Даффілд та Зак Креггер. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1345900-warner-bros-ekranizue-istoriu-pro-sirenogolovogo-pisla-uspihu-backrooms-so-vidomo-pro-majbutnij-film/>

З Метрополітен-музею вилучили артефакти на понад 95 мільйонів доларів. – Серафіма Мельничук

У червні цього року з колекції Метрополітен-музею (The Met) у Нью-Йорку вилучили низку стародавніх скульптур і посудин, які музей придбав у 1971–2001 роках. Повернення культурних цінностей стало результатом співпраці між власним відділом дослідження походження експонатів, створеним у 2023 році та нещодавно розширеним до 12 фахівців під керівництвом Люсіана Сіммонса – колишнього очільника напряму реституції в аукціонному домі Sotheby's, – та слідчими Підрозділу боротьби з незаконним обігом старожитностей при прокуратурі району Мангеттен. До числа вилучених у червні експонатів увійшли стародавні скульптури та посудини з Італії, Греції, Єгипту й Туреччини, які Метрополітен-музей придбав у 1971–2001 роках. Деякі з цих артефактів уже мають на сайті музею позначку про повернення законним власникам. У The Met уточнили, що йдеться не про конфіскацію з боку правоохоронців: музей самостійно передав предмети прокуратурі після того, як було встановлено їхнє незаконне походження. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/metropolitan-muzey-u-nyu-yorku-povernuv-artefakti-na-95-milyoniv-315971/>

Випуск підготувала

В. В. Пижевська,
головний бібліограф сектору оперативного інформування
та розповсюдження інформації відділу НАУІ
Інформцентру з питань культури та мистецтва,
E-mail: infocenter@nplu.org; info_nplu@ua.fm
контакт. тел.: 425-23-26